

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Erdélyi Leonóra ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Békésiné dr. Tóth Ilona ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2008. október 14. napján meghozott, P/P.IV.25.P.21.577/2006/39. számú ítélete ellen, a felperes részéről 41., 42., míg az alperes részről 40. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit a jövedelempótló járadék és a perköltség tekintetében hatályon kívül helyezi, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja. A további fellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatja, és a költségpótló járadék tekintetében a keresetet elutasítja, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A ...országi lakos felperes 1997. augusztus 6-án ...országon oly módon szenvedett közúti balesetet, hogy az alperes által biztosított gépjármű az általa vezetett gépjárműnek ütközött. A felperes a balesetben olyan súlyos sérüléseket szenvedett el, amelynek következtében keresőképességét elvesztette. Az alperes mint a károkozó gépjármű felelősségbiztosítója peren kívül megtérítette a felperes gépjármű kárát, továbbá több részletben 5.000.000 Ft nem vagyoni kártérítést fizetett.

A felperes keresetében a balesettel összefüggésben keletkezett vagyoni kárait és a nem vagyoni kártérítés utáni késedelmi kamatigényét érvényesítette. Az alperes

ellenkérelmében egyrészt elévülés miatt, másrészt pedig bizonyítottság hiányában kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével arra kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek a 2004. október 1. és 2005. február 2. közötti időszakra havi 150 euró, 2005. február 3-tól véghatáridő nélkül havi 450 euró gondozói, 2004. október 1-től véghatáridő nélkül 30 euró közlekedési és 192 euró háztartási kisegítői járadékot, továbbá 324.312 Ft vagyoni kártérítést és kamatait, valamint a részletekben megfizetett nem vagyoni kártérítés kamatait. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes megszakította az elévülést valamennyi, különböző címen előterjesztett kárigénye vonatkozásában a személyi sérüléséhez kapcsolódó kárigényének 1999. március 24-i előterjesztésével. Az elévülés megszakítását eredményező körülményként értékelte 5.000.000 Ft nem vagyoni kártérítés részletekben történt megfizetését is. Ugyanakkor a Ptk. 280. § (3) bekezdésére figyelemmel a gondozói, közlekedési és háztartás kisegítői járadék megfizetésre 2004. október 1-től kötelezte az alperest, mégpedig a keresettel megegyező mértékben, mivel e körben nem vitatta a kereset összegét. A keresetpótló járadékot a Ptk. 356. § (2) bekezdése és 357. § (1) bekezdése alapján azért utasította el, mert a felperes nem bizonyította, hogy a balesetet megelőző egy évben rendszeres, a társadalombiztosítási és adózási rendszerbe illeszkedő keresettel rendelkezett. Mivel a balesetet megelőző egy évben csupán nem legális forrásból származó jövedelemmel rendelkezett, ezt nem vette a jövedelempótló járadék alapjául figyelembe. A vagyoni károk közül az alperest az elismerése alapján marasztalta a 2004. április 13-i orvosi számla költségeiben. Az 1997. november 12-i keltű orvosi számlával igazolt költségek tekintetében a már ismertetett indokok mellett nem találta megállapíthatónak az elévülést, ezért ennek megtérítésére is kötelezte az alperest. Az ortopédiai szakvélemény költségei megtérítésére azért kötelezte az alperest, mert ez a balesettel okozati összefüggésben merült fel, mivel azt az alperesnek a személyi sérülésekre vonatkozó bizonyítékok benyújtására irányuló sorozatos felszólításaira szerezte be. A számlával igazolt kórházi költségekben ugyancsak marasztalta az alperest. Ugyanakkor a további orvosi kezelések és gyógyszerköltségek megtérítésére irányuló igényt azért utasította el, mert az alperes az ezzel kapcsolatos igényét annak viselőjére, a városi szociális hivatalra engedményezte. A nem vagyoni kártérítéssel összefüggő késedelmi kamatigényt az elsőfokú bíróság a kárigény bejelentésétől a teljesítésig terjedő időszakra találta megalapozottnak, mivel a felperes jogosulti késedelmének következményei nem háríthatók át az alperesre.

Az ítélet részbeni megváltoztatása iránt mind a felperes, mind az alperes fellebbezést nyújtott be. A felperes fellebbezésében a keresetének a jövedelempótló járadék tekintetében történő teljesítését kérte. Annak megállapítása miatt támadta az elsőfokú bíróság döntését, hogy a be nem jelentett keresőtevékenysége nem szolgálhat a jövedelempótló járadék megállapításának alapjául. Rámutatott, hogy a Ptk. 355. § (4) bekezdése és 356. §-a értelmében annak van ügydöntő jelentősége, hogy a balesetet megelőzően jövedelemszerző képességgel rendelkezett-e. A jövedelemvesztés szempontjából nincs jelentősége annak, hogy adózási és

járadékfizetési kötelezettségének eleget tett-e. Az adózatlan munkavégzésnek csupán a keresetveszteség mértéke megállapításánál van jelentősége. Hivatkozott arra, hogy amennyiben a keresetszerző képessége fennállt, úgy mind a magyar, mind a német bírói gyakorlat szerint munkanélküliség esetén is jogosult jövedelem pótló járadékra, ugyanis a munkanélküliség átmeneti és nem végleges állapot.

Az alperes fellebbezésében a kereset teljes elutasítását kérte. Elsősorban azért támadta az elsőfokú bíróság döntését, mert figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes 11.146,9 euró erejéig engedményezte a követelését, és a felperes kizárólag az ezt meghaladó igényét érvényesíthette. A költségpótló járadék tekintetében elévülésre hivatkozással kérte a kereset elutasítását. Vitatta, hogy a keresetveszteséggel kapcsolatos igénybejelentés megszakította volna az elévülést a költségpótló járadékok tekintetében is.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult a másik fél fellebbezésével érintett körben.

A Pp. 228. § (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az első fokú ítélet elutasító rendelkezése 1.146,29 euró, továbbá a nem vagyoni kártérítés után 1997. augusztus 6. és 1999. március 24. közötti késedelmi kamatigény erejéig.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések részben megalapozottak.

Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperesnek az alpereshez intézett 1999. március 24-i személyi sérüléseivel kapcsolatos felszólítása megszakította az elévülést a gondozási, közlekedési, valamint háztartási kisegítő költségekkel kapcsolatos kárigény vonatkozásában is. A felperes ez utóbbiak tekintetében igényt nem terjesztett elő, kizárólag az orvosi kezelési költségei, keresetvesztesége, valamint nem vagyoni kára megtérítését igényelte, és a 2001. október 25-i levelében is csupán további nem vagyoni kártérítés megfizetését kérte a felperestől. Mindezek az írásbeli felszólításai nem voltak alkalmasak arra, hogy az említett költségpótló járadék igénye tekintetében is megszakítsák az elévülést [Ptk. 327. § (1) bekezdés]. Ezáltal az elévülés a Ptk. 360. § (1) bekezdésére és a PK. 52. számú Állásfoglalásra is figyelemmel, a Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján 1997. augusztus 6-án megkezdődött és 2002. augusztus 6-án bekövetkezett. Az ezt követő, teljesítésre irányuló írásbeli felszólítás már nem volt alkalmas az elévülés megszakítására. Erre figyelemmel ebben a körben a felperes igénye a Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján bírósági úton nem volt érvényesíthető. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a gondozási díj, közlekedési többletköltség, háztartási kisegítő költsége iránti keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság a peren kívül megfizetett nem vagyoni kártérítés után az alperes kamatfizetési kötelezettségét az 58/1991. (IV. 13.) Korm. rend. 7. § (6) bekezdésével összhangban, helytállóan állapította meg a kárbejelentést követő naptól. Alapítalanul hivatkozott arra az alperes, hogy a felperes a kárrendezési eljárás során nem terjesztett elő kamatigényt. A felperes nem vagyoni kártérítési

igényét az elévülési időn belül előterjesztette, ezért az ezzel összefüggő kamatigénye tekintetében sem következett be az elévülés [Ptk. 324. § (2) bekezdés]. A Ptk. 360. §-a értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A felperes nem vagyoni kárai a baleset időpontjában bekövetkeztek, ezért az alperesnek főszabály szerint ettől az időponttól kezdődően kamatfizetési kötelezettsége állt fenn. Mivel azonban a felperes 1999. március 24-én terjesztette elő nem vagyoni kártérítési igényét, az említett kormányrendelet speciális rendelkezése folytán az alperes kamatfizetési kötelezettsége csak ettől az időponttól áll fenn. A felperes a nem vagyoni kártérítési igénnyel összefüggő kamatkövetelését az elévülési időn belül bármikor előterjeszthette, ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül kötelezte az alperest a késedelmi kamat megfizetésére.

Az orvosi és gyógyszerköltségek közül a sebészeti költségként felmerült 357,75 euró megfizetésére az alperest elismerése alapján kötelezte, és az alperes az erre irányuló fellebbezésének indokait sem fejtette ki. Az ítélet tábla a fellebbezést hiányos tartalma szerint elbírálvá úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül marasztalta az alperest e költségekben. A felperes az 1997. november 12-i orvosi számlával igazolt költségei tekintetében külön megjelölés nélküli, de orvosi kezelési költségek megtérítésére irányuló felszólításával 1999. március 24-én megszakította az elévülést. Ezt követően a felek levelezés útján folyamatos tárgyalásban voltak. A felperes személyi sérüléseinek igazolásával és az ezzel összefüggő kártérítéssel kapcsolatban ezért ennek az igénynek az elévülése nyugodott, a felperes pedig az erre irányuló keresetét a Ptk. 326. § (2) bekezdésében írt határidőn belül előterjesztette. Ezért e tekintetben alaptalanul hivatkozott az alperes az elévülésre. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság az okozati összefüggést a felperes balesete és az ortopédiai szakvélemény költsége között, mivel a felperes kiadása azzal összefüggésben merült fel, hogy az alperes kérésére az egészségkárosodásával kapcsolatos bizonyítékot szerzett be. Ugyancsak nem terjesztette elő az alperes fellebbezése indokait a kórházi kezelési költségekkel összefüggésben, ezért az ítélet tábla - a fellebbezést hiányos tartalma szerint elbírálvá - úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság ebben a körben is jogszabálysértés nélkül kötelezte az alperest kártérítésre.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, a keresetvesztés vonatkozásában. A nem vitás tényállás szerint a felperes a balesetet megelőző egy évben bejelentett munkahellyel nem rendelkezett. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az állapítható meg, hogy a felperes nem állt a ... cég alkalmazásában, hanem G. M.-t foglalkoztatta őt alkalmilag, havi 30-40 órában, illetve megélhetését családtagjai biztosították. A rendelkezésre álló peradatok, elsősorban a felperest foglalkoztató személy vallomása, valamint a felperes közeli hozzátartozójának a segély igényléskor tett nyilatkozatára figyelemmel nem lehetett ítéleti bizonyossággal megállapítani azt az illegális munkavégzést, amelyre alapítva az elsőfokú bíróság a jövedelempótló járadék iránti igényt elutasította. A Fővárosi Ítélet tábla álláspontja szerint abból a körülményből, hogy a felperes munkanélküli volt, és csupán alkalmi munkavégzéssel ért el bizonyos jövedelmet, életkorára és szakképesítéseire is

figyelemmel nem lehetett okszerűen levonni azt a következtetést, hogy baleset hiányában 49 évesen a jövőben ne talált volna munkát. Így az sem állapítható meg, hogy a munkanélküliség végleges élethelyzet lett volna a felperes számára. Alappal feltételezhető, hogy amennyiben a baleset nem következik be, a felperes elhelyezkedhetett volna, és jövedelmet szerezhetett volna. Ezért a jövedelempótló járadékigény számításánál az ily módon elérhető jövedelmet kell figyelembe venni. A perben azonban nem áll rendelkezésre semmilyen adat arra, hogy a felperes milyen összegű jövedelmet szerezhetett volna meg az adózás és járadékfizetés rendszerébe épülő foglalkoztatása esetén. Ennek bizonyítatlansága azonban nem eshet a bizonyításra köteles felperes terhére, mivel az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján őt terhelő kötelezettség ellenére elmulasztotta a felek tájékoztatását a bizonyításra szoruló tények, a bizonyítási teher, továbbá a sikertelen bizonyítás jogkövetkezményeinek körében. Ezáltal a bizonyítás elmaradásának jogkövetkezménye nem értékelhető a felperes hátrányára. A tájékoztatás elmaradása lényeges eljárási szabálysértés. Emellett a lefolytatandó bizonyítás terjedelme is meghaladja a fellebbezési eljárás kereteit. Mindezek szükségessé teszik az elsőfokú tárgyalás e körben történő kiegészítését, megismétlését.

Az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban a bizonyítás körében el kell látnia a feleket a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatással, majd le kell folytatni a felek által felajánlott bizonyítást. Ezt követően lesz abban a helyzetben, hogy állást tudjon foglalni, a felperes jövedelempótló járadékigénye tekintetében.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a folytán irányadó 213. § (2) bekezdése alapján részítéletet hozott, és a jövedelempótló járadék tekintetében az első fokú ítéletet a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, míg egyebekben a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Figyelemmel arra, hogy az ítéltábla részítéletet hozott, és ezáltal a pernyertesség-pervesztesség aránya nem állapítható meg, a fellebbezési eljárás költségeiről nem rendelkezett.

Budapest, 2009. június 17.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr. Szücs József s. k. bíró